

Vergaderjaar 1987–1988

20 659 (R 1352)

Europees Verdrag ter voorkoming van foltering en onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing, met Bijlage; Straatsburg, 26 november 1987

Nr. 1 HERDRUK³

Ter griffie van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ontvangen op 19 augustus 1988. De wens dat deze overeenkomst aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de Staten-Generaal zal worden onderworpen, kan door of namens een of beide Kamers of door ten minste vijftien leden van de Eerste Kamer dan wel dertig leden van de Tweede Kamer dan wel door de Gevolmachtigd Minister van de Nederlandse Antillen of van Aruba te kennen worden gegeven uiterlijk op 18 september 1988.

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitters van de Eerste Kamer en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 9 augustus 1988

Ter voldoening aan het ter zake bepaalde in de Grondwet en het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden¹, de Raad van State van het Koninkrijk gehoord heb ik de eer u hierbij ter stilzwijgende goedkeuring over te leggen het op 26 november 1987 te Straatsburg tot stand gekomen Europees Verdrag ter voorkoming van foltering en onmenselijke of vernederende behandeling of afstraffing, met Bijlage (Trb. 1988, 19).²

Een toelichtende nota bij deze Overeenkomst gelieve U hiernevens aan te treffen.

De goedkeuring wordt voor het gehele Koninkrijk gevraagd.

Aan de Gouverneurs van de Nederlandse Antillen en van Aruba is verzocht hogergenoemde stukken op 19 augustus 1988 over te leggen aan de Staten van de Nederlandse Antillen en de Staten van Aruba.

De Gevolmachtigde Ministers van de Nederlandse Antillen en van Aruba zijn van deze overlegging in kennis gesteld.

De Minister van Buitenlandse Zaken a.i.,
R. F. M. Lubbers

¹ Art. 91, (1), add. art. XXI, GW; Art. 61, (3), GW. 1972, en Art. 24 Statuut.

² Ter inzage gelegd op de bibliotheek

³ Herdruk omslagvel wegens vermelding onjuiste termijn.

TOELICHTENDE NOTA

Het Europese Verdrag ter voorkoming van foltering en onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing is tot stand gebracht ter aanvulling van het bestaande Europese controlestelsel gebaseerd op het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (4 november 1950, Trb. 1951, 154, laatstelijk Trb. 1985, 68). Op grond van dat Verdrag kunnen klachten tegen een bepaalde staat worden ingediend wegens schending van artikel 3, waarin staat dat niemand mag worden onderworpen aan folteringen noch aan onmenselijke of vernederende behandelingen of straffen.

Krachtens het onderhavige Verdrag zal er naast de Europese Commissie en het Europese Hof voor de rechten van de mens een nieuw Comité in het leven worden geroepen. Dit Comité krijgt tot taak door middel van het afleggen van bezoeken de behandeling van personen, die van hun vrijheid zijn beroofd, aan een onderzoek te onderwerpen en de positie van deze personen, met het oog op bescherming van hen tegen martelingen en onmenselijke of vernederende behandeling te versterken. Het gaat om personen die door een overheid van hun vrijheid zijn beroofd; het betreft derhalve niet alleen gedetineerden in penitentiaire inrichtingen, maar ook bij voorbeeld verplicht opgenomen patiënten in psychiatrische instellingen, minderjarigen in inrichtingen, personen in militaire gevangenschappen of tijdelijk opgesloten personen in politiebureaus.

Na een dergelijk bezoek zal het Comité een verslag opstellen van zijn bevindingen. Dit verslag zal worden toegezonden aan de regering van het bezochte land. Bovendien zal overleg kunnen plaatsvinden over te nemen maatregelen ter verbetering van de bescherming van de van hun vrijheid beroofde personen. Indien een lidstaat weigert of in gebreke blijft medewerking te verlenen, kan het Comité met een tweederde meerderheid besluiten een openbare verklaring af te leggen. Dit is eigenlijk de enige sanctie waarover het Comité beschikt.

De nadruk bij het Europese Verdrag ligt dan ook op de preventie van martelingen en vernederende behandeling of afstraffing. Het Verdrag heeft tot doel dat door de nauwe samenwerking tussen de autoriteiten van de lidstaten en het Comité het optreden van martelingen of vernederende behandeling wordt voorkomen.

Het Comité wordt samengesteld uit evenveel leden als partij zijn bij het Verdrag. Oorspronkelijk leefde bij een aantal afgevaardigden van het Directiecomité voor de mensenrechten van de Raad van Europa, in wiens opdracht de tekst van het Verdrag werd opgesteld, de gedachte dat in Straatsburg slechts een klein comité zou zetelen. Dit comité zou beschikken over een panel van honderden deskundigen die zouden worden uitgezonden om bezoeken af te leggen. De meerderheid van de experts uit de lidstaten was hier tegen.

Thans is voorzien dat over het algemeen ten minste twee leden van het Comité een bezoek moeten afleggen, waarbij zij zich, zo nodig, kunnen laten bijstaan door deskundigen en tolken.

De leden van het Comité en de ingeschakelde deskundigen moeten een strikte vertrouwelijkheid in acht nemen. Op schending van de vertrouwelijkheid is geen sanctie gesteld, doch zulks wordt aan het nationale recht overgelaten.

Op uitdrukkelijk verzoek van een aantal lidstaten is een uitzonderingsbepaling opgenomen voor wat betreft het beginsel dat de lidstaten bezoeken aan plaatsen waar personen van hun vrijheid zijn beroofd altijd moeten toestaan. In uitzonderingsgevallen kunnen de bevoegde autoriteiten van het land dat wordt bezocht bezwaren maken tegen het bezoek voor wat betreft de tijd en de plaats door het Comité voor het bezoek voorgesteld (artikel 9).

Dit is alleen mogelijk met een beroep op de landsverdediging,

Het advies van de Raad van State wordt niet openbaar gemaakt op grond van het bepaalde in artikel 25a, derde lid, onder b, van de Wet op de Raad van State.

openbare veiligheid, ernstige onlusten op plaatsen waar personen van hun vrijheid zijn beroofd, de medische toestand van een persoon of in het geval een dringend verhoor in verband met een ernstig misdrijf plaatsvindt.

Het Comité en de autoriteiten van de desbetreffende lidstaat moeten ogenblikkelijk onderhandelingen aanvangen om overeenstemming te bereiken over de manier waarop het Comité toch zo spoedig mogelijk zijn taak zal kunnen vervullen.

Krachtens het Verdrag wordt geen afbreuk gedaan aan interne wetsbepalingen of aan internationale overeenkomsten die een grotere bescherming bieden aan personen die van hun vrijheid zijn beroofd. Ook wordt vastgesteld dat door het Verdrag niet de bevoegdheid van het Europese Hof en de Europese Commissie voor de rechten van de mens kan worden aangetast.

Er zullen voorts geen plaatsen mogen worden bezocht die krachtens de Overeenkomsten van Genève¹ van 12 augustus 1949 en de daarbij behorende protocollen van 8 juni 1977 betreffende de bescherming van slachtoffers van internationale (Protocol I) en niet-internationale (Protocol II) gewapende conflicten met bijlagen (Trb. 1978, 41; 1980, 87, 88, laatstelijk 1987, 103, 104) regelmatig door afgevaardigden van het Internationale Rode Kruis worden bezocht.

Welbewust is ervan afgezien in de tekst van het onderhavig Verdrag het VN-Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing, New York, 10 december 1984, Trb. 1985, 69) te vermelden. Zulks omdat er geen vrees behoeft te bestaan voor conflictsituaties tussen het onderhavige Europese Verdrag en het VN-verdrag in kwestie.

Het Verdrag zal in werking treden nadat zeven lidstaten het hebben bekrachtigd. In beginsel zullen alle 21 lidstaten van de Raad van Europa en dus niet alleen de staten die partij zijn bij het onderhavige Verdrag, aan de financiële uitvoering van het Verdrag bijdragen.

De Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa heeft het Verdrag goedgekeurd, doch twee amendementen voorgesteld. Eén amendement was er op gericht te bewerkstelligen dat het Verdrag reeds na vijf ratificaties in werking zou treden. Een ander amendement beoogde de leden van het comité voor een periode van zes jaren in plaats van vier jaren te kiezen. De leden kunnen éénmaal worden herkozen.

Het Comité van Ministers heeft op 26 juni 1987 het Verdrag aanvaard zonder van de kant van de Parlementaire Vergadering voorgestelde amendementen over te nemen.

Op 26 november 1987 is het Verdrag door alle landen van de Raad van Europa (minus Ierland) ondertekend.

Voor een verdere uiteenzetting van de voorgeschiedenis van het Verdrag, alsmede voor artikelsgewijze toelichting moge worden verwezen naar de in het kader van de Raad van Europa opgestelde toelichting, die als bijlage bij deze toelichtende nota is gevoegd.

---

¹ Overeenkomsten van Genève: voor de verbetering van het lot van de gewonden en zieken, zich bevindende bij de strijdkrachten te velde; voor de verbetering van het lot van gewonden, zieken en schipbreukelingen, van de strijdkrachten ter zee; betreffende de behandeling van krijgsgevangenen; betreffende de bescherming van burgers in oorlogstijd.

Het Verdrag zal voor het gehele Koninkrijk gelden.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
H. van den Broek

De Minister van Justitie
F. Korthals Altes

Deze bijlage behoort bij de toelichtende nota betreffende de goedkeuring van het Europees Verdrag ter voorkoming van foltering en onmenselijk of vernederende behandeling of bestraffing, 26 november 1987 (Trb. 1988, 19).

TOELICHTING

I. INLEIDING

1. Op 28 september 1983 heeft de Raadgevende Vergadering van de Raad van Europa Aanbeveling 971 (1983) aanvaard, die betrekking heeft op de bescherming van gevangenen tegen foltering en tegen wrede, onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing. In deze tekst heeft de Raadgevende Vergadering in het bijzonder aanbevolen dat het Comité van Ministers het bij de Aanbeveling gevoegde Europese Ontwerp-Verdrag inzake de bescherming van gevangenen tegen foltering en tegen wrede, onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing zou goedkeuren.

De achtergrond van dit initiatief kan als volgt worden samengevat:

2. In januari 1981 heeft de Raadgevende Vergadering Aanbeveling 909 (1981) inzake het Internationale Verdrag tegen foltering aanvaard, waarin verwezen werd naar de werkzaamheden die in het kader van de Verenigde Naties zijn verricht, en waarin werd aanbevolen dat het Comité van Ministers de Regeringen van de lidstaten zou verzoeken de aanvaarding en uitvoering van het Ontwerp-Verdrag tegen foltering dat door de VN-Commissie voor de Rechten van de Mens was opgesteld, te bespoedigen. Ook werd daarin de Regeringen van de in deze Commissie vertegenwoordigde lidstaten verzocht al het mogelijk te doen om te verzekeren dat de Commissie uitvoerige aandacht zou schenken aan het ontwerp van het Facultatieve Protocol bij het Verdrag (ingediend door Costa Rica), zodra het Ontwerp-Verdrag zelf was voorgelegd aan de Economische en Sociale Raad van de Verenigde Naties.

3. In maart 1981 werden twee resoluties inzake foltering in lidstaten van de Raad van Europa ingediend in de Raadgevende Vergadering, de ene door de heer Lidbom (Doc. 4718, herz.) en de andere door de heer Jäger (Doc. 4730). Deze moties werden doorgezonden naar de Commissie voor Juridische Zaken, die besloot ze als één geheel te bestuderen.

4. Deze bestudering door de Commissie voor Juridische Zaken heeft ertoe geleid dat de heer Berrier namens de Commissie een rapport (Doc. 5099) heeft opgesteld, dat op 30 juni 1983 werd aanvaard. Dit rapport bevatte het ontwerp van een Europees Verdrag dat op verzoek van de Rapporteur door de Internationale 1e Commissie van Juristen en het Zwitserse Comité tegen Foltering was opgesteld.

In september 1983 heeft de heer Dejardin namens de Commissie voor Politieke Zaken advies uitgebracht over het rapport (Doc. 5123).

5. In dit verband dient te worden vermeld dat soortgelijke arbeid is verricht in het kader van de Verenigde Naties en dat de in Aanbeveling 909 bedoelde tekst van het Verdrag tegen foltering, en andere wrede, onmenselijke of onterende behandeling of bestraffing door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties werd aanvaard op 10 december

1984 en vervolgens voor ondertekening werd opengesteld. Het door Costa Rica ingediende ontwerp van het Facultatieve Protocol beoogt de totstandbrenging van een preventief systeem van soortgelijke aard als dat wat is voorzien in het Ontwerp-Verdrag dat bij Aanbeveling 971 van de Algemene Vergadering is gevoegd.

6. Na de aanvaarding van Aanbeveling 971 gaf het Comité van Ministers de volgende opdracht aan de Stuurgroep voor de Rechten van de Mens (CDDH) op de 366e bijeenkomst van de Plaatsvervangers in januari 1984:

«Verzoeken Aanbeveling 971 van de Algemene Vergadering te bestuderen met het oog op de voorlegging aan het Comité van Ministers, na raadpleging van de Europese Commissie voor Criminaliteitsvraagstukken (CDPC), van de tekst van een ontwerpverdrag of een ander juridisch instrument inzake de bescherming van gevangenen tegen foltering en tegen wrede, onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing.»

7. De Commissie van Deskundigen voor de uitbreiding van de rechten die zijn opgenomen in het Europese Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, (DH-EX), een ondergeschikt orgaan van de CDDH, kreeg opdracht van de Stuurgroep (15e bijeenkomst, maart 1984) deze werkzaamheden te verrichten onder auspiciën van de CDDH.

8. De DH-EX heeft het bij Aanbeveling 971 gevoegde, Ontwerp-Verdrag behandeld tijdens haar 19e t/m 25e bijeenkomst (mei 1984 t/m juni 1986). Zij heeft daarbij onder andere in aanmerking genomen dat:

- de Conferentie van Ministers inzake de rechten van de mens (Wenen, 19–20 maart 1985) in haar Resolutie No. 2 «het Comité van Ministers dringend verzoekt het werk aan het concept van een juridisch document tegen foltering zo snel mogelijk te doen voltooien met het oog op de aanvaarding daarvan»;
- in het Slotcommuniqué van de 76e zitting van het Comité van Ministers (25 april 1985) is gezegd dat de Ministers «het verzoek van de Conferentie hadden gesteund»;
- in de Algemene Vergadering drie vragen betreffende het Ontwerp-Verdrag zijn gesteld aan de Voorzitter van het Comité van Ministers, één door de heer Berrier in januari 1985, de andere twee door de heer Arbeloa in april en september 1985;
- in het Slotcommuniqué van zijn 77e zitting (20 november 1985) het Comité van Ministers opnieuw heeft uitgesproken dat het grote waarde hecht aan het tijdig voltooien van het Ontwerp-Verdrag.

9. Tijdens haar werkzaamheden heeft de DH-EX gelegenheid gehad de Europese Commissie en het Europese Hof voor de Rechten van de Mens te raadplegen. Zij heeft voorts een hoorzitting georganiseerd met vertegenwoordigers van de Internationale Commissie van Juristen, het Zwitserse Comité tegen Foltering en het Internationale Comité van het Rode Kruis. Andere hoorzittingen hebben plaatsgevonden met twee deskundigen op psychiatrisch gebied. De DH-EX heeft rekening gehouden met de adviezen van de Europese Commissie voor Juridische Samenwerking (CDCJ) en de Europese Commissie voor Criminaliteitsvraagstukken (CDPC), die door de CDDH waren geraadpleegd, alvorens het voorlopige Ontwerp-Verdrag in juni 1986 door te zenden naar de CDDH.

10. Behalve de CDCJ en de CDCP heeft de CDDH ook overleg gepleegd met de Europese Commissie en het Europese Hof voor de Rechten van de Mens. Aan de tekst van het Europese Ontwerp-Verdrag

ter voorkoming van foltering en onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing werd de laatste hand gelegd op de 21e bijeenkomst van de CDDH in november 1986, waarna deze werd doorgezonden naar het Comité van Ministers.

11. Na raadpleging van de Algemene Vergadering (zie «Opinion» No. 133 van 27 maart 1987) heeft het Comité van Ministers de tekst van het Verdrag op 26 juni 1987 aanvaard. Het Verdrag werd op 26 november 1987 opgesteld voor ondertekening door de lidstaten van de Raad van Europa.

II. GRONDEN VOOR DE OPSTELLING VAN EEN NIEUW VERDRAG

12. Foltering en onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing zijn in de nationale wetgeving en door een aantal internationale documenten verboden. De ervaring leert echter dat er behoefte is aan uitgebreidere en effectievere internationale maatregelen, in het bijzonder ter vergroting van de bescherming van personen die van hun vrijheid zijn beroofd.

13. Binnen de Raad van Europa heeft het systeem van toezicht dat door het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden van 4 november 1950 werd ingesteld, tot belangrijke resultaten geleid. Men is van mening dat dit systeem, dat is gebaseerd op klachten van individuele personen of van Staten dat schendingen van de rechten van de mens hebben plaatsgevonden, met vrucht zouden kunnen worden aangevuld met een niet-juridisch orgaan van preventieve aard dat tot taak zou hebben de behandeling van personen die van hun vrijheid zijn beroofd, te onderzoeken, ten einde zo nodig de bescherming van deze personen tegen foltering en tegen onmenselijke of vernederende behandeling of afstraffing te vergroten.

14. Daarom wordt in dit Verdrag een Comité ingesteld dat bezoeken mag brengen aan alle plaatsen binnen de rechtsmacht van de Partijen waar personen door een overheidsinstantie van hun vrijheid zijn beroofd.

III. VOORNAAMSTE KENMERKEN VAN HET NIEUWE SYSTEEM

15. Zoals is aangegeven in punt 13 en punt 14, heeft het Comité tot taak bezoeken te brengen en zo nodig voorstellen tot verbetering te doen met betrekking tot de bescherming van personen die van hun vrijheid zijn beroofd, tegen foltering en tegen onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing.

16. De leden van het Comité treden op in hun persoonlijke hoedanigheid en worden gekozen uit personen van zedelijk hoogstaand karakter die erkende bekwaamheid op het gebied van de rechten van de mens bezitten of uit hoofde van hun beroep over ervaring op de in dit Verdrag bedoelde gebieden geschikken. Indien het Comité dit noodzakelijk acht, kan het zich laten bijstaan door geschikte deskundigen.

17. Het Comité behoort geen juridische taken te verrichten; het is niet zijn taak te beoordelen of schendingen van de desbetreffende internationale documenten hebben plaatsgevonden. Bijgevolg onthoudt het Comité zich ook van het weergeven van zijn opvattingen inzake de uitlegging van deze documenten, hetzij in abstracto, hetzij met betrekking tot concrete feiten.

18. Bij het beslissen of het nodig is aanbevelingen te doen, dient het Comité uiteraard de tijdens zijn bezoeken verzamelde feiten te beoordelen. Doordat het Comité niet bevoegd is getuigen te horen volgens de algemene beginselen van de gerechtelijke procedure, beschikt het niet over voldoende gronden om aanbevelingen te doen, indien de feiten niet duidelijk zijn en het nodig is een nader onderzoek in te stellen. In deze gevallen kan het Comité dan de betrokken Staat inlichten en voorstellen dat een nader onderzoek wordt ingesteld op nationaal niveau, en verzoeken om te worden ingelicht over de resultaten van het onderzoek.

19. Als vervolg op dit onderzoek kan het Comité nieuwe bezoeken aan de reeds bezochte plaatsen regelen.

20. Bij de uitvoering van dit Verdrag zijn het Comité en de betrokken Staat verplicht samen te werken. Het doel van het Comité is niet, bepaalde Staten te veroordelen, maar, in een geest van samenwerking en door middel van adviezen, zo nodig verbeteringen in de bescherming van personen die van hun vrijheid zijn beroofd, trachten te bewerkstelligen.

IV. OPMERKINGEN MET BETREKKING TOT DE BEPALINGEN VAN HET VERDRAG

Preambule

21. In de Preambule worden de motieven uiteengezet die de lidstaten van de Raad van Europa ertoe gebracht hebben dit Verdrag te aanvaarden, en wordt het doel ervan omschreven (zie Hoofdstukken I/III).

22. De verwijzing naar artikel 3 van het Europese Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens verschaft het Comité een criterium voor zijn beoordeling van situaties die aanleiding kunnen geven tot foltering of onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing (zie punt 26 en punt 27).

Artikel 1

23. Dit artikel behelst de instelling van het orgaan dat de bezoeken moet afleggen, alsmede het doel van de bezoeken. Op deze wijze wordt een beschrijving gegeven van de voornaamste functies van het Europese Comité inzake de voorkoming van foltering en onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing.

24. Voor de uitvoering van dit Verdrag dient het begrip «berooft van de vrijheid» te worden opgevat in de betekenis van het bepaalde in artikel 5 van het Europese Verdrag inzake de rechten van de mens, zoals verduidelijkt door de jurisprudentie van het Europese Hof en de Europese Commissie voor de rechten van de mens. Het onderscheid tussen «rechtmatige» en «wederrechtelijke» beroving van de vrijheid dat zich in verband met artikel 5 voordoet, is echter niet van belang met betrekking tot de bevoegdheid van het Comité.

25. Zoals reeds is aangegeven in punt 17, dient het Comité geen juridische taken te verrichten: zijn leden behoeven geen juristen te zijn en zijn aanbevelingen zijn niet bindend voor de betrokken Staat, terwijl het Comité geen mening dient te geven over de uitlegging van rechtstermen. Zijn taak is zuiver preventief. Het Comité legt zijn bezoeken af voor het

verzamelen van feiten en doet zo nodig, aan de hand van de daarbij verkregen gegevens, aanbevelingen ter vergroting van de bescherming van personen die van hun vrijheid zijn beroofd, tegen foltering en tegen onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing.

26. Het verbod tot foltering en onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing is een algemene internationale norm die, hoewel op verschillende wijzen geformuleerd, in diverse internationale documenten, bij voorbeeld in artikel 3 van het Europese Verdrag inzake de rechten van de mens, is opgenomen.

27. De jurisprudentie van het Europese Hof en de Europese Commissie voor de rechten van de mens in artikel 3 vormt een bron van informatie voor het Comité. De werkzaamheden van het Comité zijn echter eerder gericht op toekomstige preventie dan op toepassing van wettelijke eisen op bestaande toestanden. Het Comité mag zich niet trachten te mengen in de uitlegging en toepassing van het bepaalde in artikel 3.

Artikel 2

28. In deze bepaling komen de Partijen bij het Verdrag overeen bezoeken toe te staan aan elke plaats binnen hun rechtsmacht waar één of meer personen van hun vrijheid zijn beroofd door een overheidsinstantie. Het doet niet ter zake of de beroving al dan niet berust op een officiële beslissing.

29. De bezoeken mogen onder alle omstandigheden plaatsvinden. Het Verdrag is niet alleen van toepassing in vreedstijd, maar ook in tijd van oorlog of gedurende een andere algemene noodtoestand. De bevoegdheid van het Comité wordt echter beperkt met betrekking tot de plaatsen die het mag bezoeken, door het bepaalde in artikel 17, derde lid (zie punt 93).

30. Er kunnen bezoeken worden georganiseerd aan allerlei plaatsen waar zich personen bevinden die van hun vrijheid zijn beroofd om wat voor reden dan ook. Het Verdrag is dus bijvoorbeeld van toepassing op plaatsen waar personen in bewaring worden gehouden, gevangen zijn gezet na een veroordeling voor een delict, in administratieve hechtenis worden gehouden, of zijn geïnterneerd op medische gronden, of waar minderjarigen gevangen worden gehouden door een overheidsinstantie. Het Verdrag heeft ook betrekking op gevangenhouding door militaire autoriteiten.

31. Bezoeken aan plaatsen waar zich personen bevinden die van hun vrijheid zijn beroofd op grond van hun psychische toestand, vereisen een zorgvuldige voorbereiding en aanpak, bijvoorbeeld wat de eigenschappen en de ervaring van de gekozen bezoekers betreft, alsmede de wijze waarop het bezoek wordt gebracht. Bij het afleggen van haar bezoeken zal het Comité ongetwijfeld rekening wensen te houden met een van toepassing zijnde Aanbeveling die door het Comité van Ministers is aanvaard.

32. Bezoeken kunnen zowel aan particuliere als aan openbare inrichtingen worden gebracht. Het criterium is daarbij of de vrijheidsberoving het gevolg is van het optreden van een overheidsinstantie. Het Comité mag dus alleen bezoeken afleggen in verband met personen die van hun vrijheid zijn beroofd door een overheidsinstantie, en niet aan vrijwillige patiënten. In het laatste geval dient het echter mogelijk te zijn dat het

Comité zich ervan vergewist dat het inderdaad de wens van de betrokken patiënt is geweest.

Artikel 3

33. Zoals in de algemene beschouwingen is vermeld (zie Hoofdstuk II en Hoofdstuk III), wordt door dit Verdrag een niet-juridisch systeem van preventieve aard in het leven geroepen. Het is niet de taak van het Comité bepaalde Staten te veroordelen wegens schendingen, maar daarmee samen te werken om de bescherming van personen die van hun vrijheid zijn beroofd, te vergroten. Ten einde de geest van de betrekkingen tussen het Comité en de Partijen aan te geven, is in artikel 3 een algemene bepaling inzake samenwerking opgenomen.

34. Het beginsel van samenwerking is van toepassing op alle stadia van de werkzaamheden van het Comité. Het houdt rechtstreeks verband met diverse andere bepalingen in het Verdrag, zoals bij voorbeeld de artikelen 2, 8, 9 en 10.

Er wordt verwacht dat het Comité gebruik zal maken van de informatie die in het betrokken land zelf aan de Partijen ter beschikking wordt gesteld om het Comité te helpen bij de uitvoering van zijn taak, in het bijzonder tijdens bezoeken (zie ook punt 64 en punt 65).

Artikel 4

Eerste lid

35. Het Comité wordt samengesteld uit een aantal leden dat overeenkomt met het aantal Partijen bij het Verdrag. Deze bepaling is gebaseerd op het eerste gedeelte van artikel 20 van het Europese Verdrag inzake de rechten van de mens.

Tweede lid

36. Met betrekking tot de geschiktheid van de leden van het Comité wordt in het tweede lid bepaald dat zij worden gekozen uit personen van zedelijk hoogstaand karakter die erkende bekwaamheid op het gebied van de rechten van de mens bezitten of uit hoofde van hun beroep over ervaring op de in het Verdrag bedoelde gebieden beschikken. Het wordt niet wenselijk geacht de vakgebieden waaruit de Comitéleden kunnen worden gerekruteerd, gedetailleerd te omschrijven. Het is duidelijk dat zij geen juristen behoeven te zijn. Het is gewenst dat in het Comité ook personen worden opgenomen die ervaring hebben op het gebied van het beheer van gevangenen of op de diverse medische terreinen die betrekking hebben op de behandeling van personen die van hun vrijheid zijn beroofd. Dit maakt de dialoog tussen het Comité en Staten doeltreffender en vergemakkelijkt het doen van concrete voorstellen door het Comité.

Derde lid

37. Deze bepaling komt overeen met het laatste gedeelte van artikel 20 van het Europees Verdrag inzake de rechten van de mens.

Vierde lid

38. In dit lid wordt bepaald dat de leden optreden in hun individuele hoedanigheid, dat zij onafhankelijk en onpartijdig zijn en dat zij

beschikbaar moeten zijn om het Comité doeltreffend van dienst te zijn. Er wordt derhalve verwacht dat kandidaten bij wie zich een belangenconflict zou kunnen voordoen of die anderszins moeilijkheden zouden kunnen ondervinden met betrekking tot het voldoen aan de eisen van onafhankelijkheid, onpartijdigheid en beschikbaarheid, niet worden voorgedragen of gekozen. Er wordt voorts verwacht dat een lid van het Comité, die met deze moeilijkheden te kampen heeft met betrekking tot een afzonderlijke situatie, niet deelneemt aan enige activiteit van het Comité in verband met deze situatie.

Artikel 5

Eerste lid

39. De procedure voor de verkiezing van de leden van het Comité is in wezen gelijk aan die welke is uiteengezet in artikel 21 van het Europese Verdrag inzake de rechten van de mens voor de verkiezing van leden van de Commissie.

Tweede lid

40. Het wordt juist geacht dat dezelfde verkiezingsprocedure wordt gevolgd voor de vervulling van vacatures (overlijden of aftreding).

Derde lid

41. De ambtstermijn is vastgesteld op vier jaar, waarbij de leden éénmaal kunnen worden herkozen.

42. Er is gezorgd voor de gedeeltelijke vernieuwing van het Comité na een beginperiode van twee jaar. De voorgeschreven procedure is gebaseerd op de overeenkomstige bepalingen van de artikelen 22 en 40 van het Europese Verdrag inzake de rechten van de mens.

Artikel 6

Eerste lid

43. Met inachtneming van de bijzondere kenmerken van de functies van het Comité, zoals in dit Verdrag genoemd, wordt bepaald dat het Comité achter gesloten deuren bijeenkomt. Deze bepaling is een aanvulling van het beginsel in artikel 11 dat de inlichtingen die het Comité heeft verzameld met betrekking tot een bezoek, zijn verslag en het overleg met de betrokken Staat vertrouwelijk zijn.

44. Behoudens de eisen van artikel 10, tweede lid, worden de besluiten van het Comité bij meerderheid van stemmen van de aanwezige leden genomen. Het quorum is vastgesteld op een aantal dat gelijk is aan een meerderheid van de leden.

Tweede lid

45. In dit lid wordt, in overeenstemming met de internationale praktijk, bepaald dat het Comité zijn eigen huishoudelijke reglement vaststelt. Daarin worden de organisatorische zaken geregeld die gewoonlijk in een dergelijk reglement voorkomen, met inbegrip van de verkiezing van een Voorzitter.

Derde lid

46. Deze bepaling, die aangeeft dat de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa zorg draagt voor de waarneming van het Secretariaat, is gebaseerd op de dagelijkse praktijk van deze Organisatie.

Artikel 7

Eerste lid

47. In dit lid wordt bepaald dat het de taak van het Comité is bezoeken te organiseren aan de in artikel 2 van het Verdrag bedoelde plaatsen. Daarin wordt tevens vermeld dat het Comité zowel periodieke bezoeken als bezoeken ad hoc kan organiseren.

48. Om de periodieke bezoeken doeltreffend te doen zijn, zal het Comité zeker rekening dienen te houden met het aantal plaatsen dat in de betrokken Staten moet worden bezocht. Het Comité dient er voorts zoveel mogelijk voor te zorgen dat de diverse Staten op onpartijdige basis worden bezocht. Bovendien moet uit zijn programma van periodieke bezoeken uit praktische overwegingen niet blijken dat er systematisch bezoeken zullen worden gebracht aan alle plaatsen waar mensen van hun vrijheid zijn beroofd. Het Comité dient zelfs een bepaalde prioriteit te geven aan bezoeken ad hoc die het Comité in de gegeven omstandigheden vereist blijken.

49. Met betrekking tot deze bezoeken ad hoc mag het Comité zelf bepalen wanneer het een bezoek nodig acht en op welke gronden zijn beslissing wordt gehanteerd. Hoewel het Comité zich dus niet dient bezig te houden met het onderzoeken van individuele klachten (met betrekking waartoe reeds bepalingen zijn opgesteld, bij voorbeeld in het Europese Verdrag inzake de rechten van de mens), moet het de vrijheid hebben mededelingen van personen of groepen personen te beoordelen, en te beslissen of het zijn functies moet uitoefenen na zulke mededelingen. Het Comité dient dezelfde vrijheid van handelen te genieten, als een Partij verlangt dat het Comité een bezoek brengt aan plaatsen binnen zijn rechtsmacht om bepaalde beweringen te onderzoeken en de situatie op te helderen.

Tweede lid

50. De bezoeken zelf behoeven niet noodzakelijk door het voltallige Comité te worden gebracht; het is trouwens waarschijnlijk dat een bezoek door het voltallige Comité slechts in buitengewone omstandigheden zal voorkomen. In het tweede lid is dus bepaald dat de bezoeken in het algemeen worden afgelegd door ten minste twee leden van het Comité, die namens het Comité optreden. Bij wijze van uitzondering kan het Comité echter worden vertegenwoordigd door slechts één lid, bij voorbeeld bij bezoeken ad hoc van dringende aard en als slechts één lid beschikbaar is.

51. Als het Comité zulks nodig acht, kan het zich laten bijstaan door deskundigen en tolken. De daaraan ten grondslag liggende gedachte is de kennis en de ervaring van het Comité aan te vullen door de bijstand van bij voorbeeld personen die speciaal zijn opgeleid voor of speciale ervaring hebben met humanitaire missies, die een medische opleiding hebben gehad of een bijzondere bekwaamheid bezitten op het gebied van de behandeling van gedetineerden of van gevangenisregimes en zo nodig met betrekking tot jeugdige personen.

52. Bij het organiseren van een bezoek houdt het Comité er rekening mee dat het over voldoende kennis van de betrokken Staat en de taal daarvan moet kunnen beschikken.

53. De leden van het Comité die gekozen zijn voor het afleggen van een bezoek, worden met het noodzakelijk gezag bekleed voor de contacten met de nationale autoriteiten. Zij dragen de verantwoording voor het algemene verloop van het bezoek en voor de bevindingen die na het bezoek aan het Comité worden voorgelegd.

Artikel 8

54. Met uitzondering van het bepaalde in het eerste lid, waarin met de aanduiding «Comité» het voltallige Comité wordt bedoeld, wordt onder «Comité» in dit artikel (evenals in de artikelen 3, 9, 14, derde lid, en 17, derde lid) tevens verstaan de delegatie die namens het Comité het bezoek aflegt.

Eerste lid

55. Door de bekrachtiging van het Verdrag verplichten de Staten zich ertoe bezoeken aan elke plaats binnen hun rechtsmacht toe te staan. Deze bepaling heeft ten doel de voorwaarden te omschrijven waaronder het initiatief tot een bezoek wordt genomen. Alvorens een bezoek kan plaatsvinden, stelt het Comité de Regering van de betrokken Partij in kennis van zijn voornemen een bezoek te brengen (vgl. artikel 15). Na deze kennisgeving mag het Comité op elk tijdstip elke in artikel 2 van het Verdrag bedoelde plaats bezoeken.

Het is noodzakelijk dat het Comité en elke Partij tot bevredigende regelingen komen met betrekking tot de geloofsbrieven en de identiteitsregelingen van ieder van de bezoekers.

56. In deze bepaling wordt geen nadere omschrijving gegeven van de termijn die dient te verstrijken (bij voorbeeld vierentwintig of achtenveertig uur) tussen het tijdstip van de kennisgeving en het tijdstip waarop het bezoek plaatsvindt. Er kunnen zich trouwens buitengewone situaties voordoen, waarbij het bezoek plaatsvindt onmiddellijk nadat daarvan kennisgeving is gedaan. In het algemeen echter, en daarbij rekening houdend met het beginsel van samenwerking krachtens artikel 3, dient het Comité de betrokken Staat een redelijke termijn toe te staan voor het treffen van de nodige maatregelen om het bezoek zo doeltreffend mogelijk te maken. Anderzijds dient het Comité het bezoek te brengen binnen een redelijke termijn na de kennisgeving.

57. In gevallen waarin het Comité in de kennisgeving zijn voornemen aankondigt een bezoek te brengen aan een Staat, zonder daarbij de datum en de plaats van aankomst te vermelden, wordt verwacht dat het Comité, in dezelfde geest van samenwerking, deze gegevens daarna zal verschaffen vóór het bezoek plaatsvindt.

58. Behalve de aankondiging van het bezoek dient de kennisgeving tevens de namen van de leden van het Comité te bevatten, en voorts de gegevens van de deskundigen die deelnemen aan het bezoek, van de tolken en van het overige toegevoegde personeel te vermelden, alsmede de plaatsen die het Comité voornemens is te bezoeken. Het feit dat bepaalde inrichtingen in de kennisgeving worden genoemd, behoeft echter geen beletsel voor het Comité te zijn, aan te kondigen dat het ook andere inrichtingen wenst te bezoeken in de loop van het bezoek.

59. Ten slotte wordt verwacht dat het Comité er rekening mee zal houden dat voor bezoeken aan gevangenen met strenge veiligheidsvoorzieningen zorgvuldige voorbereiding nodig kan zijn.

Tweede lid

60. Gezien de bijzondere aard van de bezoeken die het Comité moet afleggen, is het bepaalde in dit lid uiteraard evenzeer van toepassing zowel vóór, tijdens als na de bezoeken. Dit lid bevat een volledige lijst van de faciliteiten die de Partij aan het Comité moet verschaffen. Uiteraard behoort de Partij andere noodzakelijke hulp aan het Comité te verlenen om zijn werkzaamheden te vergemakkelijken.

61. Krachtens het bepaalde in a, dat in verbinding met de artikelen 2 en 16 moet worden gelezen, zijn de voorwaarden die door de Partijen zijn voorgeschreven met betrekking tot immigratie (bij voorbeeld visa), niet van toepassing op leden van de groep bezoekers (behoudens het bepaalde in artikel 14, derde lid, met betrekking tot deskundigen en andere personen die het Comité bijstaan). Het recht om zonder enige beperking te reizen, verschaft het Comité of de deskundigen uiteraard niet de algehele vrijheid zich te bewegen binnen gebieden die niet toegankelijk zijn op grond van de landsverdediging (vgl. artikel 9).

62. Krachtens het bepaalde in b moet elke Partij, op verzoek, het Comité voorzien van een lijst van de plaatsen onder zijn rechtsmacht waar personen die van hun vrijheid zijn beroofd, worden vastgehouden, met vermelding van de aard van de inrichting (gevangenis, politiebureau, ziekenhuis enz.). Behalve een specifieke lijst van vaste plaatsen waar zich personen bevinden die van hun vrijheid zijn beroofd, bij voorbeeld gevangenen en psychiatrische inrichtingen, kan de betrokken Staat, bij het verschaffen van de lijst, uiteraard een algemene beschrijving van de plaatsen verstrekken waar soms personen kunnen worden vastgehouden, bij voorbeeld alle politiebureaus of alle militaire kazernes. Het is de bedoeling dat het Comité ten slotte verzoekt om een uitvoerige lijst van plaatsen binnen het speciale gebied dat het voornemens is te bezoeken, binnen de rechtsmacht van de Staat. Anderzijds is het niet nodig dat de Staat een lijst van alle gedetineerden opstelt. Als het Comité, om bijzondere redenen, inlichtingen verlangt over een bepaalde persoon (met inbegrip van zijn of haar plaats van gevangenhouding), kan het ingevolge het bepaalde in d van dit tweede lid daarom verzoeken.

63. Het bepaalde in c legt de nadruk op de bewegingsvrijheid van de leden van het Comité, in het bijzonder binnen de in artikel 2 bedoelde plaatsen. Maar deze bepaling sluit niet uit dat het Comité eventueel wordt vergezeld door een functionaris van de bezochte Staat, om hulp te verlenen bij het bezoek (vgl. artikel 15). De Staat kan in het bijzonder verlangen dat het Comité wordt vergezeld door een leidinggevende functionaris in plaatsen die in verband met de landsverdediging geheim worden gehouden of die bijzondere bescherming genieten om redenen van nationale veiligheid (vgl. artikel 9). Een begeleidende persoon mag echter niet aanwezig zijn bij de in het derde lid van dit artikel vermelde vraaggesprekken onder vier ogen.

64. Het bepaalde in d verplicht de Partijen ertoe het Comité de hun ter beschikking staande inlichtingen te verschaffen die het Comité nodig heeft om zijn taak uit te voeren. De toegang tot informatie is ongetwijfeld van groot belang voor het Comité. Tegelijkertijd wordt erkend dat bijzondere regels betreffende de openbaarmaking van informatie van toepassing kunnen zijn in de lidstaten. Bijgevolg is het Comité

zelf verplicht, bij het vragen van inlichtingen aan een Partij, rekening te houden met de geldende regels van de nationale wetgeving en de beroepsethiek (in het bijzonder de regels betreffende de bescherming van gegevens en de regels van de medische geheimhouding). Er wordt verwacht dat eventuele moeilijkheden op dit gebied worden opgelost in de geest van wederzijds begrip en samenwerking waarop het Verdrag is gebaseerd.

65. Uiteraard beslissen de Partijen over de vorm (bij voorbeeld originelen of afschriften van documenten) waarin de door het Comité gevraagde informatie wordt medegedeeld.

Derde lid

66. Ingevolge het bepaalde in dit lid mag het Comité vraaggesprekken onder vier ogen afnemen. Ten behoeve van deze vraaggesprekken kan het zijn eigen tolken kiezen en mogen het Comité geen tijdslimieten worden opgelegd.

Het Comité dient in het geval van geestelijk gestoorde patiënten bijzondere aandacht te besteden aan het aantal, de geschiktheid en de verbale begaafdheid met betrekking tot de persoon of de personen die het vraaggesprek afne(m)t(en) (vgl. punt 31).

67. Uiteraard is een persoon die van zijn vrijheid is beroofd, niet verplicht toe te stemmen in contact met het Comité, maar het Comité moet wel de gelegenheid worden gegeven zich ervan te vergewissen dat het in feite een vrijwillige beslissing van de betrokkene is.

Vierde lid

68. De opstellers van het Verdrag hebben, bij de verwijzing naar personen met wie het Comité in contact mag treden, in het bijzonder gedacht aan de gezinnen, de advocaten, de artsen en het verplegend personeel van de personen die van hun vrijheid zijn beroofd. Maar private personen kunnen niet verplicht worden in contact te treden met het Comité.

69. Dit aan het Comité toegekende recht is echter geen volmacht om officiële hoorzittingen in de wettelijke betekenis te organiseren, met al de procedurele voorwaarden die dit zou inhouden. Niemand zou bij voorbeeld verplicht zijn, getuigenis af te leggen onder ede.

Vijfde lid

70. Het bepaalde in dit lid verschaft het Comité de mogelijkheid bepaalde opmerkingen te maken tijdens het bezoek zelf. Van deze mogelijkheid dient alleen gebruik te worden gemaakt in buitengewone gevallen (bij voorbeeld als het dringend nodig is de behandeling van de van hun vrijheid beroofde personen te verbeteren). Het ontheft het Comité niet van de verplichting daarna een verslag op te stellen, zoals bepaald in artikel 10.

Artikel 9

71. In dit artikel wordt erkend dat, ondanks de verplichting van een Partij bezoeken door het Comité toe te staan, bepaalde uitzonderlijke omstandigheden uitstel van een bezoek of een zekere beperking van het recht van toegang van het Comité met betrekking tot een bepaalde plaats kunnen rechtvaardigen. In het eerste lid worden deze uitzonder-

lijke omstandigheden nader omschreven, waarbij de gronden waarop een beroep op het artikel kan worden gedaan bij elke bijzondere gelegenheid, worden beperkt tot de volgende gevallen:

- beveiliging van de nationale verdediging;
- bescherming van de openbare veiligheid waarbij zich, naar verwacht wordt, tevens een dringende en dwingende noodzaak tot voorkoming van een ernstig misdrijf voordoet;
- ernstige ongeregeldeheden in gevangenissen en andere plaatsen waar zich personen bevinden die van hun vrijheid zijn beroofd;
- gevallen waarin, met inachtneming van de medische toestand (de geestelijke toestand inbegrepen) van een persoon die het Comité heeft voorgesteld te bezoeken, een bezoek op een bepaald tijdstip nadelig voor de gezondheid zou kunnen blijken te zijn;
- ter voorkoming van het doen van afbreuk aan een dringende onderzaging, en een daaruit voortvloeiend onderzoek, met betrekking tot een ernstig misdrijf.

72. Een Partij die een beroep wenst te doen op het bepaalde in artikel 9, dient bij het Comité bezwaar te maken ten aanzien van de van belang zijnde omstandigheden. Het Comité en de Partij moeten daarna ingevolge het bepaalde in het tweede lid in overleg treden ter opheldering van de door de Partij aangevoerde omstandigheden en van de invloed daarvan op de voorstellen waarvan het Comité krachtens het bepaalde in artikel 8 kennis heeft gegeven. Het Comité en de Partij moeten tevens (en dit is een bijzonder voorbeeld van de in artikel 3 voorgeschreven samenwerking) trachten tot overeenstemming te komen over de wijze waarop het Comité zijn taken snel en doeltreffend kan vervullen. Eén mogelijkheid die in het artikel wordt genoemd, is dat, als bij voorbeeld op grond van de binnenlandse veiligheid bezwaar wordt gemaakt tussen een bezoek aan een bepaalde plaats, een van zijn vrijheid beroofde persoon die zich in deze plaats bevindt, naar een andere plaats wordt overgebracht waar hij door het Comité mag worden bezocht. In dit lid wordt tevens bepaald dat bij uitstel van een bezoek aan een bepaalde plaats de Partij ervoor dient te zorgen dat het Comité volledig wordt ingelicht over de van hun vrijheid beroofde personen die zich in deze plaats bevinden.

Artikel 10

Eerste lid

73. In dit lid wordt gesproken over het verslag dat het Comité na elk bezoek moet opstellen. Dit verslag wordt gebaseerd op de feiten die tijdens het bezoek zijn geconstateerd, en houdt rekening met alle opmerkingen die de betrokken Staat eventueel wenst te maken. Het verslag bevat tevens de door het Comité noodzakelijk geachte aanbevelingen, die in alle gevallen ten doel hebben de bescherming van de personen die van hun vrijheid zijn beroofd, te vergroten. Uiteraard is het niet noodzakelijk dat het aan de betrokken Staat toegezonden verslag alle gegevens bevat die door het Comité zijn verkregen tijdens zijn bezoeken (bij voorbeeld verslagen van bepaalde vraaggesprekken).

Tweede lid

74. In bepaalde, in dit lid bedoelde gevallen kan het Comité, nadat de betrokken Staat de gelegenheid heeft gehad zijn opvattingen kenbaar te maken, besluiten een openbare verklaring af te leggen. Van de buitengewone bevoegdheid van het Comité om een openbare verklaring af te leggen, kan gebruik worden gemaakt, als de Staat niet meewerkt of

weigert verbetering in de situatie te brengen naar aanleiding van de aanbevelingen van het Comité. Gezien het belang van deze beslissing kan zij slechts worden genomen door een gekwalificeerde meerderheid. Alvorens van dit middel gebruik te maken, ingeval een staat weigert verbetering in een situatie te brengen, dient het Comité ten volle aandacht te schenken aan eventuele moeilijkheden die daardoor zouden kunnen ontstaan.

75. Het Comité heeft een grote mate van vrijheid bij het nemen van de beslissing welke informatie openbaar wordt gemaakt, maar het dient terdege rekening te houden met de noodzaak ervoor te zorgen dat in vertrouwen verstrekte informatie niet wordt bekend gemaakt. Het Comité behoort tevens rekening te houden met de wenselijkheid dat er geen gegevens, verband houdend met onderzoeken die nog gaande zijn, worden openbaar gemaakt.

Artikel 11

Eerste lid

76. In deze bepaling wordt het beginsel vastgelegd dat de werkzaamheden van het Comité van vertrouwelijke aard zijn. De «inlichtingen die door het Comité zijn verzameld» kunnen bestaan uit feiten die het zelf heeft geconstateerd, informatie die het heeft verkregen uit externe bronnen en gegevens die het zelf heeft verzameld.

Tweede lid

77. In dit lid wordt bepaald dat, als de betrokken Staat dit verzoekt, het Comité het verslag en alle commentaar van de Staat daarop dient te publiceren. Als de betrokken Staat het verslag zelf publiceert, dient deze dit in zijn geheel te doen.

Derde lid

78. In dit lid wordt bepaald dat er geen persoonlijke gegevens mogen worden gepubliceerd zonder de uitdrukkelijke toestemming van de betrokken persoon. Maar deze bepaling behoeft de publikatie van zulke gegevens niet uit te sluiten, als de identiteit van de betrokken persoon niet wordt onthuld of niet kan worden opgemaakt uit het verband.

Artikel 12

79. Elk jaar dient het Comité een algemeen verslag van zijn werkzaamheden over te leggen aan het Comité van Ministers. Dit verslag, dat wordt toegezonden aan de Algemene Vergadering en openbaar wordt gemaakt, dient informatie te bevatten over de organisatie en de interne functionering van het Comité en over zijn eigenlijke werkzaamheden, waarbij in het bijzonder de bezochte Staten moeten worden vermeld. Bij het opstellen van zijn verslag moet het Comité uiteraard voldoen aan het bepaalde in artikel 11 betreffende het vertrouwelijke karakter van bepaalde soorten mededelingen en gegevens.

Artikel 13

80. Krachtens deze bepaling dienen de leden van het Comité, de deskundigen en andere personen die het Comité bijstaan, de geheimhouding in acht te nemen, ook nadat hun ambtstermijn is verstreken. Deze geheimhouding strekt zich uit tot alle feiten of inlichtingen die ter

kennis zijn gekomen van de leden van het Comité of van andere personen tijdens de uitoefening van hun functies bij het afleggen van bezoeken, of op enig ander tijdstip.

Artikel 14

Eerste lid

81. In dit lid wordt het beginsel vastgelegd dat de namen van de personen die het Comité bijstaan, moeten worden vermeld in de kennisgeving van een bezoek krachtens het bepaalde in artikel 8, eerste lid.

Tweede lid

82. De deskundigen zijn gebonden door dezelfde verplichting van onafhankelijkheid, onpartijdigheid en beschikbaarheid als de leden van het Comité (vgl. artikel 4, vierde lid). Zij ontvangen instructies van het Comité en handelen op zijn gezag.

Derde lid

83. In dit lid worden de omstandigheden uiteengezet waarin een Staat kan weigeren aan een persoon die het Comité bijstaat, toestemming te verlenen tot deelneming aan bezoeken, of aan een bepaald bezoek, aan een plaats binnen zijn rechtsmacht.

84. Van dit recht mag slechts in buitengewone omstandigheden en in een zo vroeg mogelijk stadium gebruik worden gemaakt. Nadat de desbetreffende inlichtingen aan een Staat zijn verstrekt, mag deze dus alleen een persoon afwijzen, als de betrokkene naar zijn mening niet voldoet aan de eisen die in het tweede lid van dit artikel of in artikel 13 zijn vermeld. Zulks kan het geval zijn, als de betrokken persoon blijkt heeft gegeven van een vooringenomen houding jegens deze Staat of als hij, bij andere gelegenheden, de regel van de geheimhouding heeft geschonden.

85. Als een Staat verklaart dat een persoon niet mag deelnemen aan een bezoek, kan het Comité desgewenst naar de reden daarvan vragen, met dien verstande dat het verzoek daartoe en de eventuele reactie daarop als vertrouwelijk moeten worden behandeld. Deze regeling kan voor het Comité van nut zijn bij de benoeming van andere personen om het Comité bij te staan.

86. Als, in de loop van een bezoek, een persoon die het Comité bijstaat, zich gedraagt op een wijze die de betrokken Staat ongepast acht (bij voorbeeld als hij politieke of soortgelijke publieke verklaringen aflegt), kan deze Staat het Comité verzoeken alle maatregelen te nemen die laatstgenoemde noodzakelijk oordeelt.

Artikel 15

87. Ten einde het zenden van kennisgevingen krachtens het bepaalde in artikel 8, eerste lid, van het Verdrag te vergemakkelijken, worden in artikel 15 de Partijen verplicht het Comité mede te delen aan welke autoriteit deze kennisgevingen dienen te worden gezonden. Een Partij moet ook het Comité in kennis stellen van de naam van een contactpersoon die zij eventueel aanwijst om de taak van het Comité bij het afleggen van een bezoek te vergemakkelijken.

Artikel 16

88. In dit artikel worden de voorrechten en immuniteiten van het Comité, de leden ervan en de deskundigen behandeld. Het is gebaseerd op artikel 59 van het Europese Verdrag inzake de rechten van de mens en op het Tweede en het Vierde Protocol bij het Algemeen Verdrag nopens de voorrechten en immuniteiten van de Raad van Europa.

Artikel 17

Eerste lid

89. In dit lid wordt bepaald dat het onderhavige Verdrag niet kan worden ingeroepen als grond voor het beperken van de bescherming die krachtens andere internationale documenten of op nationaal niveau wordt verleend. Het Verdrag is immers slechts één van een aantal maatregelen die gericht zijn op het voorkomen van foltering en het vergroten van de bescherming die wordt verschaft aan personen die van hun vrijheid zijn beroofd.

90. Het feit dat binnenlandse autoriteiten gemachtigd kunnen worden om bepaalde onderzoeken te verrichten in de plaatsen waarop het Verdrag betrekking heeft, is onvoldoende grond om het Comité te weerhouden van de beslissing een bezoek te brengen. Doch in de geest van samenwerking die de toepassing van het Verdrag moet beheersen, kan het Comité verlangen in contact te treden met deze binnenlandse autoriteiten, alvorens een beslissing te nemen (vgl. het bepaalde in punt 33 en punt 34).

Tweede lid

91. Het bepaalde in dit lid betreft de bijzondere betrekking tussen het nieuwe Verdrag en het Europese Verdrag inzake de rechten van de mens, waarbij alle lidstaten van de Raad van Europa partij zijn en in de preambule een verband daarmee wordt bevestigd. De verplichtingen van de Partijen krachtens het Europese Verdrag inzake de rechten van de mens worden niet aangetast, en evenmin de bevoegdheden die krachtens dit Verdrag worden verleend aan het Europese Hof en de Europese Commissie voor de rechten van de mens en het Comité van Ministers. Met eerbiediging van de aan deze organen verleende bevoegdheden houdt het krachtens het onderhavige Verdrag ingestelde Comité zich dus niet bezig met zaken die zijn voortgevloeid uit processen die bij deze organen aanhangig zijn, en formuleert zelf geen uitleggingen van de bepalingen van het Europese Verdrag inzake de rechten van de mens.

92. De fundamentele betekenis van het recht tot indiening van verzoekschriften door particulieren krachtens het bepaalde in artikel 25 van het Europese Verdrag inzake de rechten van de mens blijft in het bijzonder onaangetast. Het is dus niet waarschijnlijk dat een persoon wiens zaak door het Comité is onderzocht, te maken krijgt met een verweer, gebaseerd op het bepaalde in artikel 27, lid 1b, van het Europese Verdrag inzake de rechten van de mens, als hij daarna een verzoekschrift indient bij de Commissie voor de rechten van de mens, waarin hij aanvoert dat hij het slachtoffer van een schending van dit Verdrag is geweest.

93. Uit het bepaalde in artikel 2 vloeit voort dat het Verdrag van toepassing is zowel in vredetijd als in tijd van oorlog. Het bleek echter noodzakelijk rekening te houden met het bestaan van andere internationale documenten, in het bijzonder de Geneefse Verdragen van 12 augustus 1949 en de Protocollen van 8 juni 1977. In het geval van een gewapend conflict (internationaal of niet-internationaal) moet de toepassing van de Geneefse Verdragen voorrang hebben; dat wil zeggen dat de bezoeken geschieden door de afgevaardigden of vertegenwoordigers van het Internationale Comité van het Rode Kruis (ICRC).¹ Het nieuwe Comité zou echter kunnen doorgaan met het bezoeken van bepaalde plaatsen waar (in het bijzonder in het geval van een niet-internationaal gewapend conflict) de ICRC de van hun vrijheid beroofde personen niet «op doeltreffende wijze» of niet «geregeld» bezoekt. Anderzijds vallen bezoeken die door de ICRC in vredetijd in een bepaald land aan gedetineerden worden gebracht krachtens bilaterale overeenkomsten (buiten het kader van de Geneefse Verdragen), niet onder deze bepaling. In zulke gevallen moet het Comité beslissen welke gedragslijn dient te worden gevolgd, waarbij rekening behoort te worden gehouden met de situatie en de status van de personen aan wie eventueel een bezoek wordt gebracht.

94. De opstellers van het Verdrag hebben besloten onderscheid te maken met betrekking tot de Geneefse Verdragen, niet alleen op grond van de specifieke bevoegdheid en ervaring van de ICRC, maar ook omdat de ICRC taken verricht en methoden gebruikt die grotendeels gelijk zijn aan die van het nieuwe Comité. Het leek dus in het bijzonder noodzakelijk de respectieve bevoegdheden van de twee organen te omschrijven.

Artikel 18 t/m artikel 23

95. Deze artikelen, die de slotbepalingen van het Verdrag bevatten, komen overeen met het model dat door het Comité van Ministers van de Raad van Europa is goedgekeurd.

Wat artikel 21 betreft, dient er nota van te worden genomen dat gekozen is voor de bepaling die de mogelijkheid van het maken van een voorbehoud uitsluit.

---

¹ Zie in het bijzonder artikel 126 van het 3e Geneefse Verdrag en artikel 143 van het 4e Verdrag.